

اختلالات دفعی و شب‌ادراری در کودکان

یک راهنمای عملی برای ارزیابی و درمان ویژه‌ی
پزشکان، روان‌پزشکان و روان‌شناسان

دکتر جواد محمودی‌قرائی

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

سرشناسه: محمودی قرانی، جواد، ۱۳۵۱ -
 عنوان و نام پدیدآور: اختلالات ذهنی و شیب‌اداری در کودکان: یک راهنمای عملی
 برای ارزیابی و درمان ویژه‌ی پزشکان، روان‌پزشکان و
 روان‌شناسان / تألیف دکتر جواد محمودی قرانی
 مشخصات ناشر: تهران: نشر قطره، ۱۳۹۱
 مشخصات ظاهری: ۱۰۰ ص
 فروست: سلسله انتشارات - ۱۵۱۹، روان‌شناسی - تألیف - ۱۵۶، روان،
 کودک، نوجوان - ۱
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۹-۵۸۱-۵
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
 موضوع: شیب‌اداری - درمان
 موضوع: بی‌اختیاری دفع - درمان
 موضوع: کودکان - روان‌پزشکی
 رده‌بندی کنگره: RJ ۴۷۶ / ۳ ۱۳۹۱
 رده‌بندی دیویی: ۶۱۶/۸۴۹
 شماره‌ی کتابشناسی ملی: ۲۷۹۶۴۴۰

ISBN: 978-600-119-581-5

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۹-۵۸۱-۵

نشر قطره

اختلالات دفعی و شش‌ادراری در کودکان

دکتر جواد محمودی قرائی *

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۱

چاپ: پردیس دانش

تیراژ: ۴۴۰ نسخه

بها: ۳۵۰۰ تومان

ه فوق تخصص روان‌پزشکی کودک و نوجوان

تمام حقوق برای ناشر محفوظ است.

تکثیر تمام یا بخشی از این کتاب به هر شکلی
(به صورت صوتی، تصویری، الکترونیکی و...)
منوط به اجازه‌ی کتبی ناشر است.

خیابان فاطمی، خیابان ششم، پلاک ۳

دورنگار: ۸۸ ۹۶ ۸۹ ۹۶

۸۸ ۹۷ ۳۳ ۵۱-۳

صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۵۱۶۵

www.nashreghatreh.com

info@nashreghatreh.com

nashreghatreh@yahoo.com

Printed in the Islamic Republic of Iran

فهرست

۹	یادداشت
۱۱	مقدمه
۱۳	فصل اول: ارزیابی و درمان شب‌ادراری در کودکان و نوجوانان
۱۳	کلیات
۱۳	شیوع
۱۴	طبقه‌بندی
۱۴	علت‌شناسی
۲۰	سیر و پیامد
۲۰	ارزیابی‌ها
۲۲	ارزیابی از طریق شرح حال
۲۶	معاینات فیزیکی
۲۶	ارزیابی پاراکلینیک
۲۷	درمان
۲۸	درمان‌های روان‌پزشکی و رفتاری
۳۱	شیوه‌های رفتاری در درمان شب‌ادراری
۳۱	مدیریت مایعات دریافتی
۳۱	کاهش مقاومت والدین
۳۲	درمان انگیزشی
۳۴	زنگ هشدار
۳۷	بیدارسازی برنامه‌ریزی شده
۳۹	تمرینات مثانه

۴۰	درمان‌های دارویی
۴۱	دسموپرسین
۴۳	ایمی پرامین
۴۸	اکسی پرتینین
۵۰	سایر انواع داروها
۵۱	فصل دوم: ارزیابی و درمان بی‌اختیاری دفعی در کودکان و نوجوانان
۵۱	کلیات
۵۲	شیوع
۵۲	علت‌شناسی
۵۶	ارزیابی‌ها
۵۶	ارزیابی مشکلات طبی غیر روان‌پزشکی
۵۸	ارزیابی مشکلات رشدی، روانی و اجتماعی
۶۱	درمان
۶۱	درمان‌های مرحله‌ی حاد
۶۱	آموزش روان‌شناختی
۶۲	مرحله‌ی پاک‌سازی (بیوست‌زدایی)
۶۳	مرحله‌ی نگه‌دارنده
۶۳	مداخلات رفتاری
۶۴	تغییر الگوی تغذیه‌ای
۶۵	آموزش توالت رفتن
۶۵	درمان‌های دارویی
۶۶	پی‌گیری
۶۹	ضمیمه‌ها
۶۹	ضمیمه‌ی ۱: آموزش توالت رفتن
۶۹	ضمیمه‌ی ۲: پرسش‌نامه‌ی ارزیابی کودکان مبتلا به شب‌ادراری (فرم والدین)
۷۸	ضمیمه‌ی ۳: چک‌لیست ارزیابی طبی و روان‌شناختی کودکان مبتلا به

- شب‌اداری (فرم درمان‌گر) ۸۰
- ضمیمه ی ۴: پرسش‌نامه‌ی ارزیابی بی‌اختیاری مدفوع و یبوست مزمن در
کودکان (فرم والدین) ۸۴
- ضمیمه ی ۵: چک‌لیست ارزیابی طبی و روان‌شناختی کودکان با بی‌اختیاری
مدفوع و یبوست مزمن (فرم درمان‌گر) ۸۷
- ضمیمه ی ۶: درمان انگیزشی ۹۲
- ضمیمه ی ۷: جدول جلسات درمان رفتاری در انکوپریسیس ۹۷
- ضمیمه ی ۸: مسیر عصبی طبیعی در عمل‌کرد دستگاه ادراری ۱۰۰
- ضمیمه ی ۹: دی‌گرام انکوپریسیس و وضعیت رکوم قبل و بعد از درمان
نگه‌دارنده و یبوست‌زدایی ۱۰۱
- ضمیمه ی ۱۰: نمونه‌ای از زنگ هشدار و نحوه‌ی عمل‌کرد آن ۱۰۲
- منابع ۱۰۳

یادداشت

سلامت روان کودکان و نوجوانان و خانواده از ارکان اصلی سلامت هر جامعه‌ای محسوب می‌شود. یکی از ابعاد مهم این حوزه ارتقای دانش همگانی و تخصصی در زمینه‌ی آشنایی با عوامل مؤثر در شکل‌گیری سلامت روانی کودکان و نوجوانان و همچنین عواملی که این سلامت را به خطر می‌اندازد و راه‌های پیشگیری و مداخله در این موارد است.

انجمن روان‌پزشکی کودک و نوجوان ایران در راستای رسالت خود در زمینه‌ی بالا بردن دانش همگانی و تخصصی و معرفی آخرین دستاوردهای علمی در این زمینه، اقدام به انتشار سلسله کتاب‌هایی در زمینه‌ی بهداشت روان کودکان، نوجوانان و خانواده، کرده است.

هدف از ارائه‌ی این مجموعه که توسط اساتید و روان‌پزشکان برجسته‌ی کشور تألیف می‌شود، آشنا کردن خانواده‌های عزیز و متخصصانی که به نوعی با این گروه سنی سر و کار دارند با یافته‌های علمی جدید در زمینه‌های مختلف بهداشت روان کودکان و نوجوانان، از جمله فرزندپروری، بیماری‌های مختلف روان‌پزشکی، مشکلات رفتاری

و هیجانی و ... است.

امید است انتشار این کتاب‌ها، بتواند گامی هر چند کوچک، در ارتقای سلامت روان فرزندان این مرز و بوم که سازندگان آینده‌ی کشور خواهند بود، بردارد.

دکتر مهدی تهرانی‌دوست

رئیس انجمن روان‌پزشکی کودک و نوجوان ایران

مقدمه

اختلالات دفعی در کودکان مشکلات شایعی هستند که تعداد زیادی از مراجعات به کلینیک‌های کودکان را به خود اختصاص می‌دهند. این اختلالات استرس زیادی را بر کودک و خانواده تحمیل می‌کند. بسیاری از والدین از نحوه‌ی برخورد با این مشکل آگاه نیستند و در مواردی نیز از روش‌های تنبیه شدید استفاده می‌کنند؛ بنابراین اختلالات دفعی، کودک را در معرض آزار جسمی قرار می‌دهند. کودک مبتلا به این اختلالات نیز تحت فشار روانی و اضطراب بالا قرار دارد و در بسیاری از مواقع اعتماد به نفس کودک کاهش می‌یابد. لذا لازم است متخصصین حوزه‌ی کودک و متخصصین سلامت روان کودک با نحوه‌ی ارزیابی و درمان کودکان مبتلا به این اختلالات آشنا باشند. در این راهنما سعی شده است به شیوه‌ای کاربردی روش‌های تشخیصی و درمان این اختلالات معرفی شوند.

اگرچه به کارگیری اصطلاحات و معادل‌های فارسی از اولویت

برخوردار است، با این حال از آنجا که برای برخی اصطلاحات علمی معادل فارسی دقیق یا آشنا وجود ندارد، در متن این کتاب از اصطلاح علمی اصلی استفاده شده است.

امید است بتوانیم با دریافت نظرات همکاران در مورد این کتاب، در چاپ‌های بعدی مجموعه‌ی کاربردی‌تری را ارائه کنیم.

دکتر جواد محمودی قرانی